

oriešok

jeseň 2008

Časopis pre deti, ktoré rady maľujú a čítajú

Časopis pro děti, které rády malují a čtou

Milé deti,

pod'te s nami do ďalekých krajín rozprávok tisíc a jednej noci. Nájdeme v nich čarovné vtáky, lietajúce kone a iné priateľské zvery, múdrych ľudí, krásne princezné, zlých i dobrých šáhov a ich vezírov. Ľudia v Oriente ukladali do rozprávok dávnu múdrosť, vieru v dobro a spravodlivosť. Rozprávky dlho nemali svoju písomnú podobu. Pôvodne si ich rozprávali len dospelí. Ich rozprávači boli veľmi cenení; za dlhých letných nocí, pod trblietajúcimi hviezdami ich počúvali ľudia na bazároch i v záhradách so zurkotajúcimi fontánami. Rozprávky tisíce a jednej noci vznikali v Perzii, Indii, Tádžikistáne, Turkmenistáne, Kirgistáne, Kazachstáne i Uzbekistáne. Ich jazykom bola perština a jej príbuzné jazyky. Jednou z nich je aj táto rozprávka. Rozprávali si ju Tádžikovia, v krajine po vysokými horami, ktorá bola kedysi súčasťou Perzie. Tádžikovia boli dobrými roľníkmi. Okrem obilia, zeleniny dopestovávali veľa marhulí, broskýň, moruší, hrozna a ďalšie vzácne ovocie. Napokon i hodváb. V Perzii si ich cenili ako zručných remeselníkov - kovotepcov, tkáčov, výrobcov šperkov a hudobných nástrojov. Boli mierumilovní. So všetkými zvermi, vtákmi i plazmi nažívali v priateľstve a v úcte. Zradu na živom tvorovi neodpúšťali. A tom je aj táto rozprávka.

ROZPRÁVKA

VTÁK KACHKA

Text z ruštiny přeložila
Helena Nosková
Ilustrovala
Zuzana Štancelová

Bol raz jeden starý rybár. Každý deň chodil k rieke loviť ryby. Sedel tam od rána do večera a niekedy s námahou vylovil jednu - dve ryby. Predal ich na bazáre a len veľmi biedne uživil seba a svoju ženu.

Jedného dňa opäť sedel na brehu rieky. Vtom priletel vták a sadol si na strom. Nebol to obyčajný vták, ale kúzelný vták Kachka. Dlho pozoroval starčeka, ktorý po mnohých hodinách vylovil malú rybkou.

„Hej, starček, čo budeš robiť s takou maličkou rybkou? opýtal sa vták.

„Odnesiem ju na bazár, predám ju a kúpim kúsok chleba pre seba a moju ženu“, odpovedal starček.

Vtákovi ho bolo veľmi ľúto a takto mu hovorí:

„Nechcem, aby si sa trápil a hladoval. Každú noc ti prinesiem rybu. Keď ju predáš, dostaneš dosť peňazí. Nebudete so ženou trieť biedu.

Rybár sa zaradoval, poďakoval vtákovi a išiel domov.

A naozaj! O polnoci priletel vták Kachka a hodil starčekovi na dvor obrovskú rybu.

Ráno starček rybu očistil, rozrezal na kúsky, upiekol, odniesol na bazár a predával. Za utržené peniaze nakúpil chlieb, zeleninu, ovocie a so starenkou sa najedli do sýtosti.

Každú noc prilietával vták Kachka k starčekovi a prinášal mu veľkú rybu. Po čase starček zbohatol, kúpil si aj nový dom so záhradou a žil so starenkou v hojnosti.

Jedného dňa predával rybu na bazáre, keď zrazu pricválal na koni hlásateľ mocného padišáha a zahlásil:

„Kto povie padišáhovi, kde nájde vtáka Kachku, dostane polovicu ríše a jeho dcéru za ženu!!“

Starec vstal a už chcel povedať, že vie, kde vták je, ale rozmyslel si to.

„Ech, nepoviem nič. Ved' ma ten vták zachránil pred hladom a živí ma“, povedal si v duchu a sadol si.

„Ale bolo by to dobré, keby som dostal polovicu ríše! pomyslel si a zasa vstal. „Ale predsa len sa to nepatrí!“ sadol si nazad. Asi štyrikrát takto vstal a zasa si sadol.

Hlásateľ to spozoroval, schytil ho

bazár – tržisťe v zemích Strední Asie

krčiaztek – džbánček

Orient – doslovně Východ, nazývajú sa tak země Asie

padišáh – miestni panovník, podřízeny šahovi

reťaz – řetěz

šah – panovník, vládce

trieť biedu – mít nouzi

vdaka – díky

zaliečavo – úlisně

žiadostivý – chtivý

a dovedol k padišáhovi.

„Tento stavec iste vie, kde je vták Kachka“, povedal.

Padišáh prosil starca: „Ak vieš, kde by som vtáka našiel, prezrad' mi to. Oslepol som a žiadne lieky nepomáhajú. Podľa mudrcov sa mi vráti zrak, len ak si oči umyjem krvou vtáka Kachky... Ak mi pomôžeš chytiť ho, dám ti polovicu ríše...“

A stavec takto odpovedal: „Vták prilieta každú noc ku mne na dvor. Ale je veľmi silný. Potrebujem stovky ľudí, aby sme ho mohli chytiť.“

„Pošlem ti štyristo sluhov“, sľúbil naradovaný padišáh.

A stavec vymyslel lešť. Pripravil pre vtáka pohostenie a sluhovia sa skryli na záhrade. Keď vták priletel, stavec sa mu zaliečavo prihovril:

„Drahý, vzácny vták Kachka! Len vďaka tebe som bohatý a šťastný, ale ešte nikdy som nemal tú česť ťa pohostiť v mojom dome. Zleť ku mne na môj dvor a ponúkni sa lahôdkami, ktoré som len pre teba pripravil.“

Dôverčivý vták zletel ku starcovi. Ten pred neho postavil misy, krčiazky, hrnčeky a ponúkal ho maškrtami. Keď vták začal zobať z hrnčeka, stavec ho s chytil za nohy a volal na skrytých sluhov:

„Rýchle ku mne! Rýchle!“

Sluhovia vyskočili a vrhli sa na vtáka Kachku. Vták Kachka ale zamával krídlami a vzniesil sa do vzduchu. Stavec ho držal za nohy a volal: „Držím ho! Držím ho!“

Vták ho vyzdvihol do vzduchu, ale starcových nôh sa chytil jeden sluha, potom druhý, tretí, siedmy...stý... Až ich bolo štyristo. Vyleteli za vtákom až do oblakov a ako veľká reťaz sa vznášali vo vzduchu.

Stavec sa pozrel dolu, ale zem nebolo vidieť. Od strachu sa mu zatmelo pred očami, prsty ho prestali počúvať a nohy vtáka mu vykĺzli z rúk. Letel na zem a spolu s ním štyristo sluhov. Dopadli na kamene a zabili sa.

Tak žiadostivý stavec doplatil na svoju zradu a nevďačnosť.

Hádanka

Terď se ukáže, jak dobře jste si pohádku přečetli, nebo jak dobře jste poslouchali. U každého čísla vyberte větu, která říká to samé, jako pohádka o Ptáku Kachkovi. Na konci vybraného řádku najdete písmeno, které vepíšete do tajenky, posledních pár písmen musíte uhádnout podle nápovědy. Hodně štěstí.

- 1** Vták Kachka pozoroval starčeka, ako vylovil malú rybu.
Vták Kachka pozoroval starčeka, ktorý nevylovil ani malú rybu.

TÁ
TUR

- 2** V bazáre sa objavil sám mocný padišáh.
Do bazáru pricválal posol mocného padišácha.

KME
DŽI

- 3** Vták Kachka vzlietol, ako by sa jeho nôh starček a štyristo sluhov mocného padišácha ani nedržali.
Vták Kachka vzlietol a zo zeme ho pozoroval starček i štyristo sluhov mocného padišácha.

KI
NI

- 4** Provizórne prístrešie z plátna.

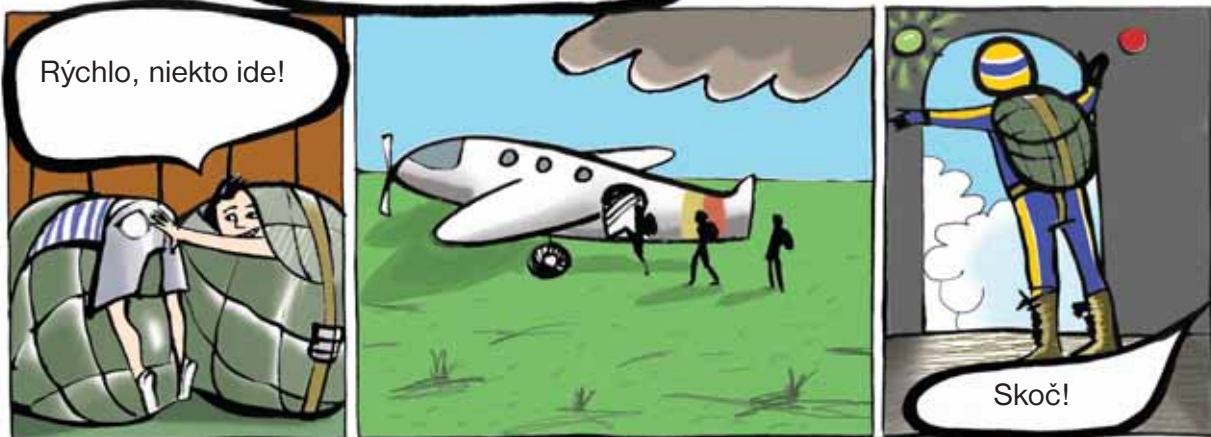
Oriešok:

Občasnik pro malé čtenáře v češtině a slovenštině. Vydává Klub slovenské kultury v ČR. Redakce DNK Vocelova 3, Praha 2, 120 00, tel.: 724 052 170
Texty napsaly: Helena Nosková, Zuzana Štancelová. Ilustrace a grafická úprava: Zuzana Štancelová

DODO a PEPA

Slovensko-český a česko-slovenský seriál

Píše a kreslí Zuzana Štancelová

Slovníček

pozerat' – dívat se

môj – můj

ide – jde